

**Cybersecurity
Academy**

Är du säker?

Cybersäkerhet i elevernas vardag – kunskap som gör skillnad

Arbetsblad och filmlänkar – Mellanstadiet

Filmlänkar

Filmerna Ditt digitala fotavtryck, Klicka smart och Digital rustning finns på svenska och lättsvenska, med undertexter på engelska, arabiska, tigrinska och somaliska. I presentationerna ligger filmerna på svenska med svensk undertext som standard. Via länkarna nedan kommer du till spellistorna på YouTube där samtliga versioner finns samlade.

Lektion 1

Tänk säkert

<https://youtu.be/K4FqzSqrjwE>

Ditt digitala fotavtryck

https://www.youtube.com/playlist?list=PLIk39hnHx0Lv0ayyDRa50Z2tDGdne_b9e

Lektion 2

Klicka smart

https://www.youtube.com/playlist?list=PLIk39hnHx0Lv2uVCgmBYzEx-3TMf_gP

MrBeast

<https://x.com/MrBeast/status/1709046466629554577>

Lektion 3

Digital rustning

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLIk39hnHx0Lt-DBDkAmPB3x6Jl4iJaf22>

Arbetsblad: Bluffdetektiv (1)

Från: skolledning123@gmail.com

Ämne: BESTÄLL INNAN SKOLSTART

Hej elev!

Nu är det start på en ny termin och ni behöver klicka på denna [länk](#) för att beställa idrottskläder. ALLA SKA HA! Du vill inte vara den enda som inte har.

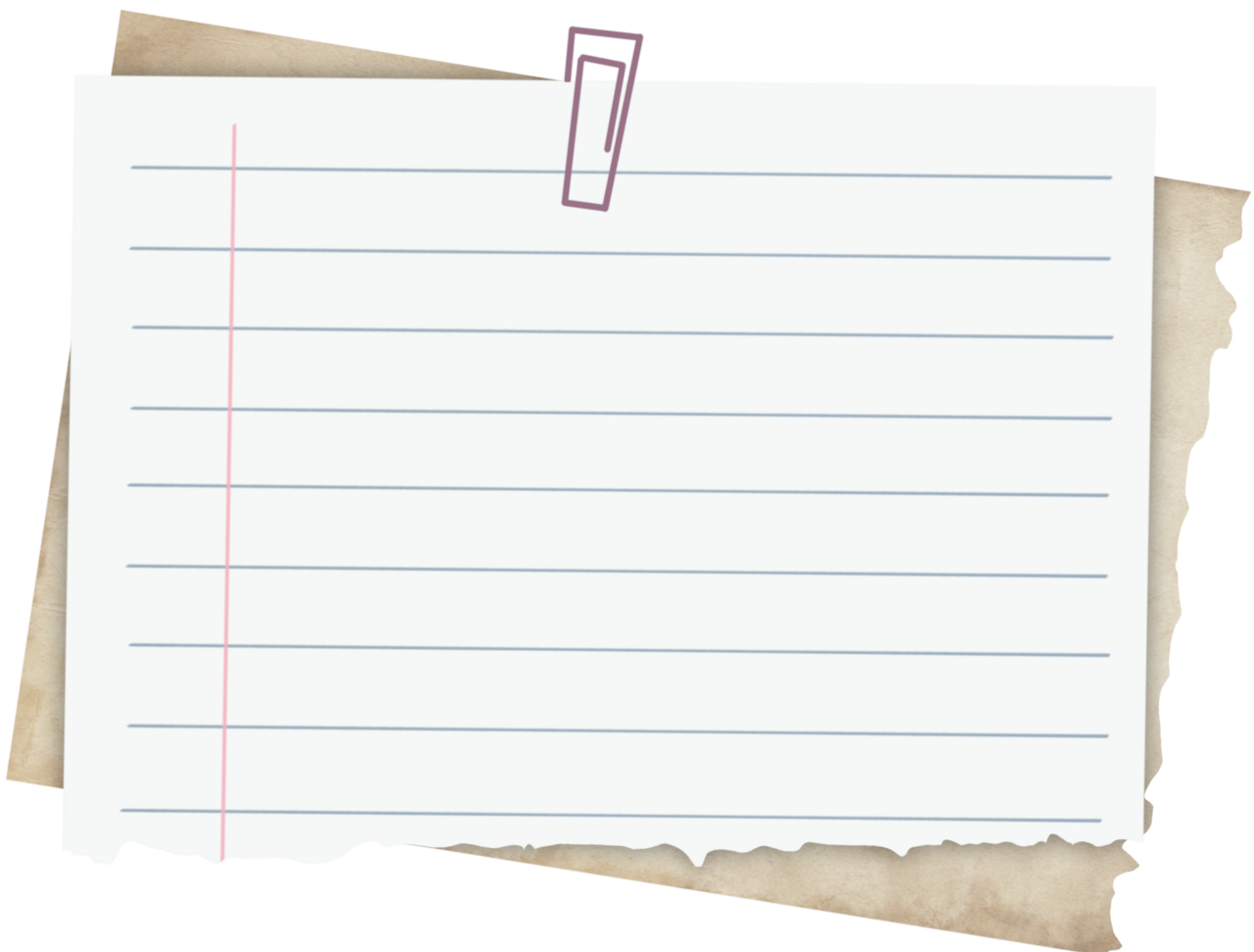
Det är JÄTTEVIKTIGT att alla beställer innan skolstart.

[Länken](#) är bara aktiv fram till skolstart. Beställ i tid och vinn ett pris!

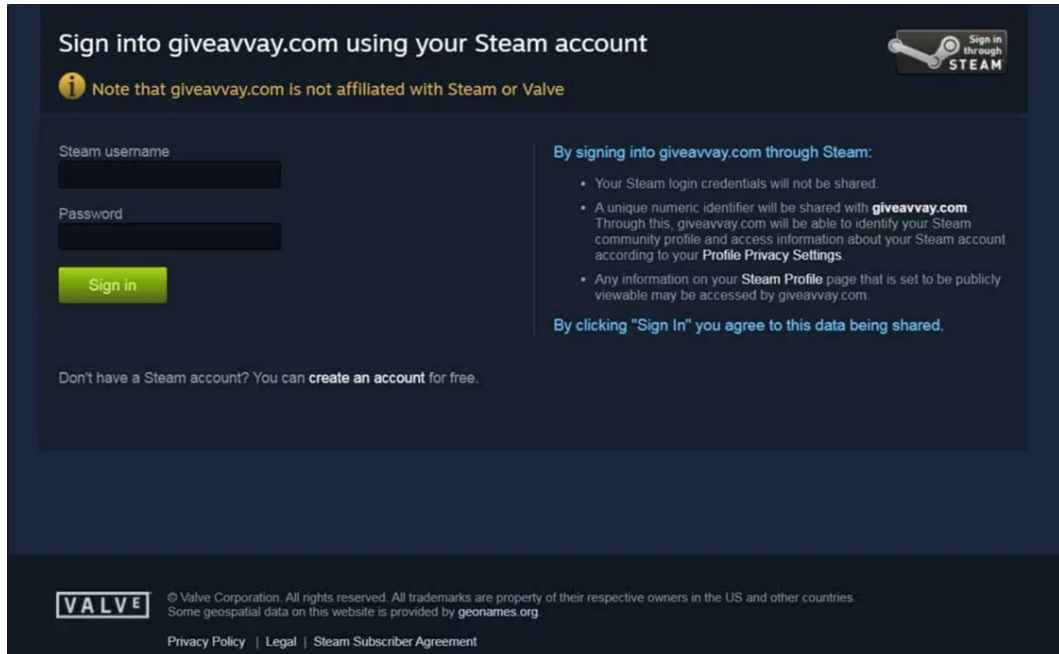
Med vänliga hälsningar,

Skolledningen

- Finns det något som känns konstigt eller misstänkt med meddelandet eller erbjudandet? Om ja, vilka varningssignaler kan ni hitta?
- Vad tror ni kan hända om man klickar på länken eller lämnar ut uppgifter?

Arbetsblad: Bluffdetektiv (2)

Sign into giveavvay.com using your Steam account

Note that giveavvay.com is not affiliated with Steam or Valve

Steam username
[input field]

Password
[input field]

Sign in

By signing into giveavvay.com through Steam:

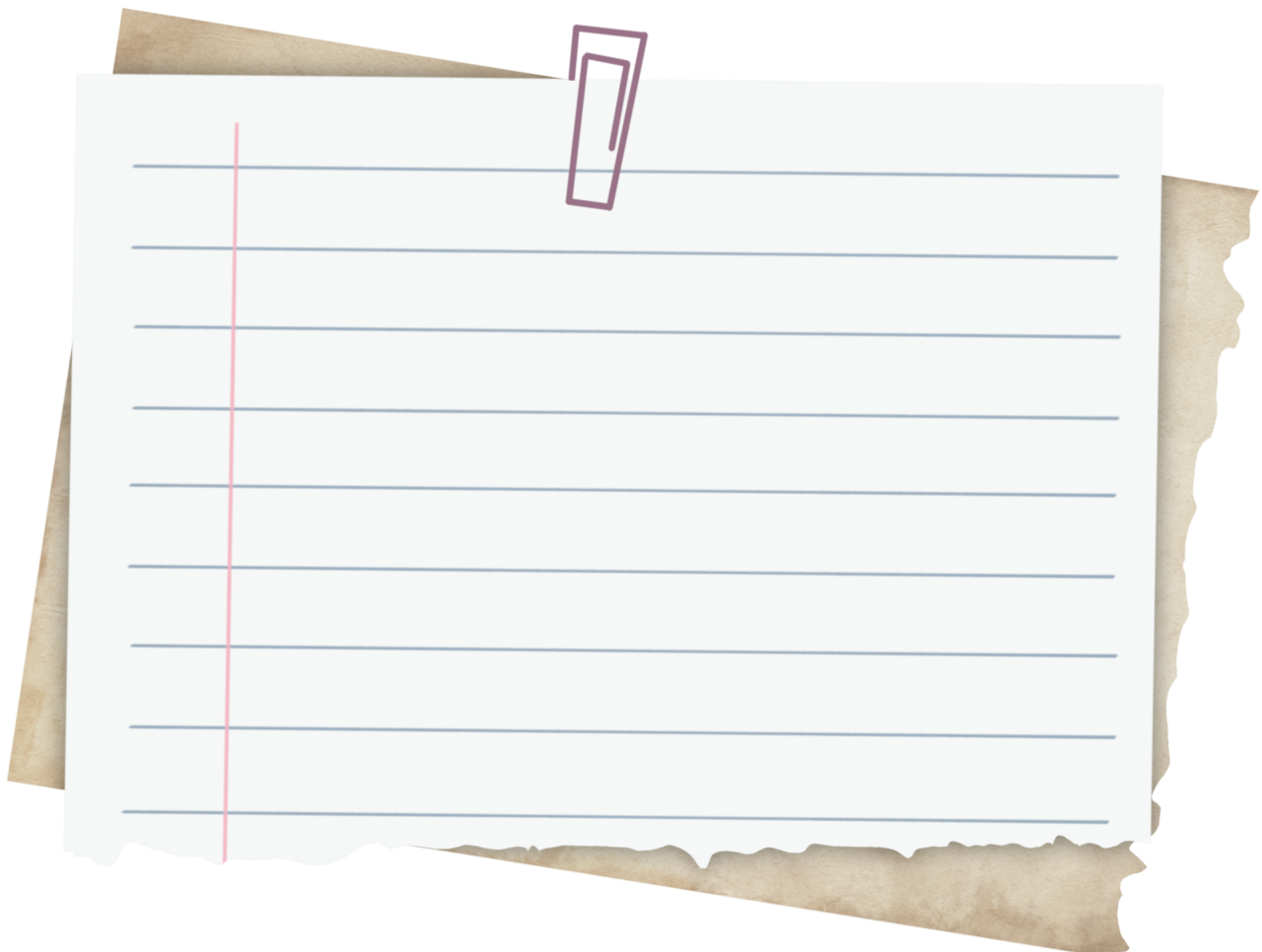
- Your Steam login credentials will not be shared.
- A unique numeric identifier will be shared with **giveavvay.com**. Through this, giveavvay.com will be able to identify your Steam community profile and access information about your Steam account according to your **Profile Privacy Settings**.
- Any information on your **Steam Profile** page that is set to be publicly viewable may be accessed by giveavvay.com.

By clicking "Sign In" you agree to this data being shared.

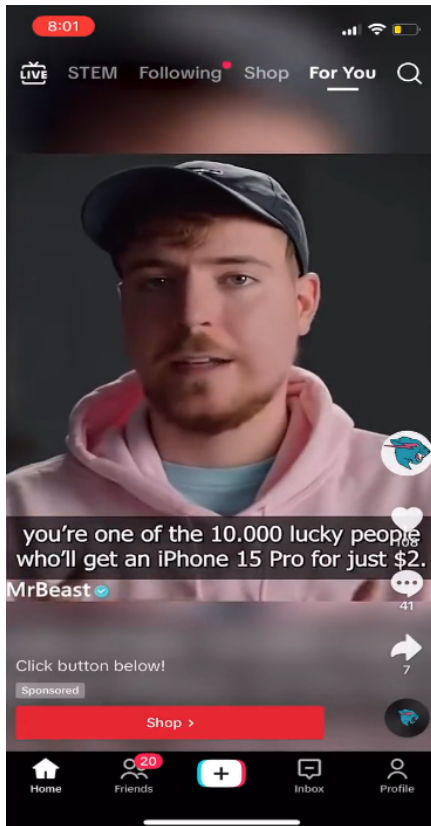
Don't have a Steam account? You can [create an account](#) for free.

VALVE © Valve Corporation. All rights reserved. All trademarks are property of their respective owners in the US and other countries. Some geospatial data on this website is provided by [geonames.org](#).
Privacy Policy | Legal | Steam Subscriber Agreement

- Finns det något som känns konstigt eller misstänkt med meddelandet eller erbjudandet? Om ja, vilka varningssignaler kan ni hitta?
- Vad tror ni kan hända om man klickar på länken eller lämnar ut uppgifter?

Arbetsblad: Bluffdetektiv (3)

Skanna QR-koden för att se videon.

Obs! Visste du att även QR-koder kan vara luriga? Bedragare kan gömma skumma länkar bakom dem. Kolla alltid vart länken leder innan du klickar vidare – det brukar synas på skärmen när du skannat koden. Den här QR-koden ska ta dig till:

<https://x.com/MrBeast/status/1709046466629554577>

Stämmer det? Då är det OK att surfa vidare!

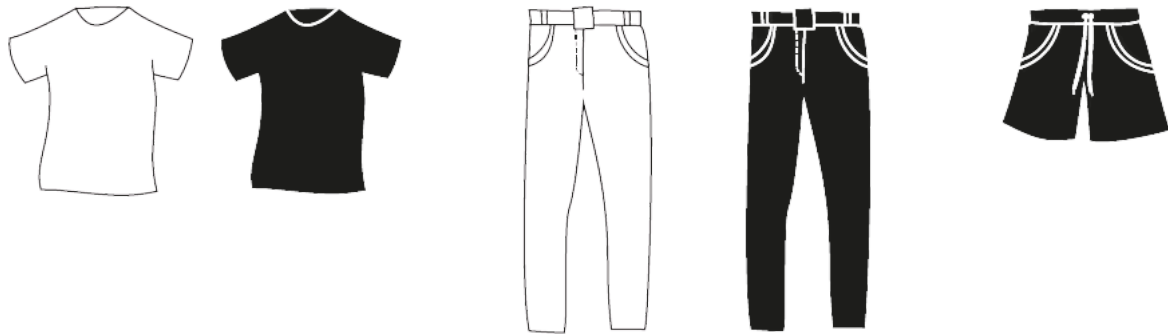
- Finns det något som känns konstigt eller misstänkt med meddelandet eller erbjudandet? Om ja, vilka varningssignaler kan ni hitta?
- Vad tror ni kan hända om man klickar på länken eller lämnar ut uppgifter?

Arbetsblad: Kombinatorik (del 1)

Klädval

Föreställ dig att du har några få favoritkläder som du vill ha på dig så ofta som möjligt. Nu vill du räkna ut hur många kombinationer du kan ha med dessa favoritplagg.

Hur många kombinationer kan du ha av 2 t-shirts, 2 par långa byxor och 1 par korta byxor? Börja med t-shirtsen och kombinera dem med byxorna.

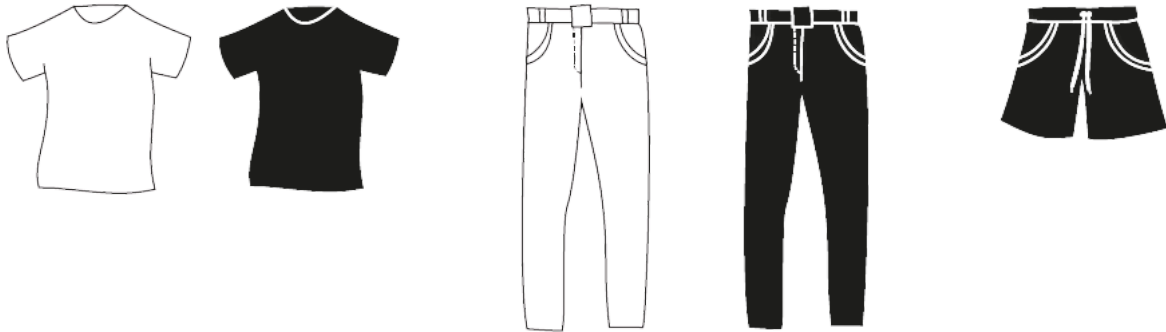
Rita nedan vilka kombinationer som finns.

Hur många kombinationer har du kommit fram till? _____

Arbetsblad: Kombinatorik (del 2)

Vad händer om du får en t-shirt och ett par byxor till?

Rita nedan vilka kombinationer som finns, börja igen med t-shirtsen.

Hur många kombinationer har du kommit fram till? _____

Arbetsblad: Kryptering (del 1)

KNÄCK CEASARS LÖSENORD!

- 1 Du är en hackare som fått tag på Caesars krypteringsnyckel. Du kan därför avkoda hans lösenord. Vad har Caesar för lösenord?

Nyckel:

A =	B =	C =	D =	E =	F =	G =	H =	I =	J =
									
K =	L =	M =	N =	O =	P =	Q =	R =	S =	T =
									
U =	V =	W =	X =	Y =	Z =	Å =	Ä =	Ö =	
									

Nyckel:

Svara här: _____

- 2 Åh nej! Caesars kod är avslöjad. Han ber direkt sina klokaste medhjälpare att skapa en ny nyckel med 5 nya lösenord. Tyvärr är en av dem en spion som smugglar ut nyckeln. Kan du lösa alla Caesars nya lösenord?

Arbetsblad: Kryptering (del 2)

Nyckel:

A = B	B = C	C = D	D = E	E = F	F = G	G = H	H = I	I = J	J = K
K = L	L = M	M = N	N = O	O = P	P = Q	Q = R	R = S	S = T	T = U
U = V	V = W	W = X	X = Y	Y = Z	Z = Å	Å = Ä	Ä = Ö	Ö = A	

Lösenord 1

JÖSSTMFD

Svar 1: _____

Lösenord 2

EQNRSRJNFDM

Svar 2: _____

Lösenord 3

GDI

Svar 3: _____

Lösenord 4

KÄRDMNQC

Svar 4: _____

Lösenord 5

IÖFGÖQSQDFTKÖGTMCÖQ

Svar 5: _____

3

Wow! Nu har du listat ut alla Caesars lösenord. Men han vet inte vilka som är starka och vilka som är lätta att gissa. Nu ska du sortera de tidigare lösenorden från säkrast till sämst.

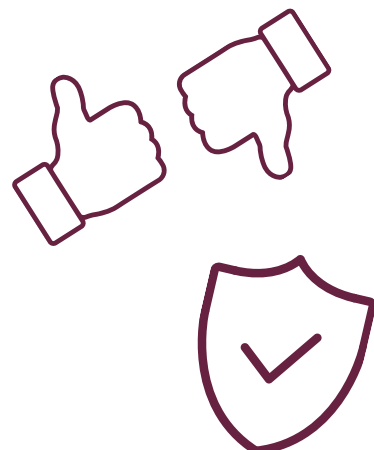
Säkrast: _____

Säkert: _____

Sådär: _____

Svagt: _____

Svagast: _____

Arbetsblad: Tipsrunda

1. Vad är din digitala vardag?

Fråga: Ungefär hur många timmar spenderar unga online i genomsnitt (sociala medier, spel, streaming, chatt)?

- A) Mindre än 5 timmar
 - B) 5–6 timmar
 - C) Mer än 6 timmar
-

2. Varför är lösenord viktiga?

Fråga: Vilket av dessa är det bästa sättet att beskriva ett lösenord?

- A) En nyckel som låser upp ditt digitala liv
 - B) En kod man skriver för att data ska kunna sparas på datorn
 - C) Något man bara behöver till sin mobil
-

3. Bästa lösen?

Fråga: Vilket av dessa är det säkraste lösenordet?

- A) 123456-qwerty
 - B) Sofia2010
 - C) småfågel-Tassa-expl0sion
-

4. Hur många tecken?

Fråga: Hur långt ska ett starkt lösenord vara?

- A) Minst 8 tecken
 - B) Minst 14 tecken
 - C) Spelar ingen roll, bara det är svårt att gissa
-

5. Vad är 2FA?

Fråga: Vad är bästa beskrivningen på tvåfaktorsautentisering

- A) Ett extra lås på dörren till ditt konto
- B) Ett sätt att spela in två videor samtidigt
- C) En app för att ha videosamtal med flera samtidigt

6. Vad är en cookie?

Fråga: Vad gör en cookie på en hemsida?

- A) Den skyddar dig mot virus
- B) Den sparar information om dig i din webbläsare
- C) Den gör att hemsidan laddar snabbare

7. Bluffmeddelanden

Fråga: Du får ett sms från "skolan" där de vill att du ska skriva in ditt lösenord på en länk. Vad gör du?

- A) Klickar direkt och fyller i lösenordet
- B) Tittar noga på länken och pratar med en vuxen om det känns skumt
- C) Skickar meddelandet vidare till alla kompisar

8. För bra för att vara sant?

Fråga: Du ser en video att Kungen av Sverige verkar lova att ge bort 1000 kr till alla som klickar på en länk för att gratia Sylvia på hennes födelsedag. Vad är klokast att göra?

- A) Klicka direkt – lättförtjänta pengar!
- B) Tänka efter: "Är detta för bra för att vara sant?"
- C) Dela länken i alla grupper du är med i

9. Gratis-appar

Fråga: Om en app är gratis – hur kan företaget då tjäna pengar?

- A) De tjänar ingenting, de är snälla
- B) Varje gång någon använder deras app så gör energin som går åt att de får bitcoins
- C) Genom att samla in data om mig som de kan sälja och ha annonser

10. Hur ska man agera?

Fråga:

Vad ska du göra om något känns fel online?

- A) Hålla det hemligt för dig själv
- B) Prata med en vuxen du litar på
- C) Låtsas som ingenting

Facit tipsrunda

1. C) Mer än 6 timmar

Enligt undersökningar spenderar unga i Sverige ungefär 7 timmar online per dag i genomsnitt. Det inkluderar sociala medier, spel, streaming och chatt. Många är förvånade över att det är så mycket – det visar hur stor del av våra liv som är digitala.

2. A) En nyckel som låser upp ditt digitala liv

Ett lösenord fungerar som en nyckel till dina konton. Precis som du låser din ytterdörr skyddar lösenordet allt du har online – bilder, meddelanden, spelkonton. Alternativ B är fel eftersom lösenord inte handlar om att spara data, och C är fel eftersom lösenord behövs på många ställen, inte bara mobilen.

3. C) småfågel-Tassa-expl0sion

Det här är en lösenordsfras, den är lång, svår att gissa men lätt att komma ihåg. "123456-qwerty" är ett av världens vanligaste lösenord och knäcks på sekunder. "Sofia2010" innehåller ett namn och ett årtal som lätt kan kopplas till personen.

4. B) Minst 14 tecken

Ju längre lösenord, desto fler kombinationer måste en hackare testa, det visade vi i övningen med kläder och pinkoder. 14 tecken är en bra tumregel, men ännu längre är ännu bättre. 8 tecken (alternativ A) är för kort, moderna datorer kan knäcka det relativt snabbt. Alternativ C är fel eftersom längd spelar stor roll.

5. A) Ett extra lås på dörren till ditt konto

2FA innebär att du behöver två saker för att logga in: ditt lösenord plus en kod som skickas till din mobil. Det är som att ha både ett lås och en säkerhetskod på dörren. De andra alternativen har inget med inloggning att göra.

6. B) Den sparar information om dig i din webbläsare

Cookies är små textfiler som sparas i din webbläsare och samlar information om ditt beteende online. De kan användas för bra saker – som att spara din varukorg eller komma ihåg din inloggning – men också för att spåra dig och visa riktad reklam. Det är därför det är viktigt att tänka på vilka cookies du godkänner.

7. B) Tittar noga på länken och pratar med en vuxen om det känns skumt

Skolor och myndigheter ber aldrig om lösenord via sms eller länkar. Det här är ett typiskt phishing-försök. Rätt sak att göra är att inte klicka, kolla om länken ser konstig ut och prata med en vuxen. Att skicka vidare (C) sprider bara bluffen.

8. B) Tänka efter: "Är detta för bra för att vara sant?"

Det här är ett klassiskt bedrägeriförsök, kanske med en deepfake-video. När något verkar för bra för att vara sant är det nästan alltid det. Kungen ger inte bort pengar via länkar på nätet. Att klicka (A) eller dela (C) är precis vad bedragaren vill.

9. C) Genom att samla in data om mig som de kan sälja och ha annonser

Många appar som är "gratis" tjänar pengar på att samla in information om dig – vad du gör, vad du gillar, var du befinner dig – och sälja den till andra företag eller visa riktade annonser. När något är gratis är du ofta själv produkten.

10. B) Prata med en vuxen du litar på

Det viktigaste är att inte hålla det för sig själv. En vuxen kan hjälpa dig bedöma situationen och vidta rätt åtgärder. Att hålla det hemligt (A) eller låtsas som ingenting (C) kan göra det värre. Det är aldrig ditt fel om någon försöker lura dig.